

09.09.2019

Asia/15

§ 564

V 25.9.2019, Valtuutettu Maria Ohisalon aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

HEL 2019-003280 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Maria Ohisalon aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Jaana Vuorela, palvelupäällikkö, puhelin: 310 79789
jaana.vuorela(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutetun aloite 13032019 Ohisalo Maria, Aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Maria Ohisalo ja 33 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki kehittää keinoja tunnistaa paremmin huono-osaisuuden riskiryhmiä, lisää työttömien terveystarkastuksista tiedottamista, järjestää enemmän tarkastuksia niitä tarvitseville ja kouluttaa asianomaista henkilökuntaa työttömyyden ja huono-osaisuuden suhteesta.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen on keskeistä, jotta työllistyminen voi onnistua. Lisäksi on varmistettava, että asiakkaat ovat oikeiden palveluiden piirissä. Kaupunkistrategian mukaan työll-

syyttä edistäviä palveluita suunnataan erityisesti niihin ryhmiin, joissa osallistuminen työmarkkinoille on vähäisintä.

Nykytila

Työttömien oikeus terveystarkastukseen perustuu terveydenhuoltolaikiin (1326/2010). Sosiaali- ja terveystoimialalla on velvollisuus järjestää työttömille terveystarkastuksia tukemaan työttömän työ- ja toimintakykyä siten, että kaikilla työttömillä on mahdollisuus terveystarkastukseen ja työkykyarvioon. Kaikki työttömät eivät kuitenkaan hyödynnä tätä mahdollisuutta, sillä he eivät tiedä palvelusta tai eivät ole motivoituneita hoitamaan terveyttään ja työkykyään. Terveystarkastuksessa käyminen ei siis ole työttömälle velvoittavaa, vaikka tarve siihen olisikin olemassa. Toiminnan kehittämisen tarve liittyykin erityisesti riskiryhmien nykyistä parempaan tunnistamiseen sekä riskiryhmiin kuuluvien työttömien motivoimiseen työkykynsä selvittämiseen ja ylläpitoon.

Helsingissä työkyky- ja terveysneuvontaa tekee päätyönään seitsemän työterveyshoitajaa. Palvelu on suunnattu pääasiassa Helsingin monialaisen yhteispalvelun ja Ohjaamon asiakkaille. Terveysasemilla tehdään myös jossain määrin työttömien terveystarkastuksia. Työkyky- ja terveysneuvonnasta on käytettävissä tarkat seurantatiedot, ja palvelussa asioi vuosittain yli 2 000 helsinkiläistä työtöntä. Sen sijaan vastaavaa kattavaa tietoa terveystarkastuksista ei tällä hetkellä ole saatavissa.

Lisäksi työttömät voivat käyttää sähköistä terveystarkastusta, jonka avulla poimitaan tarkempaan tarkastukseen ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat. Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa sosiaali- ja terveystoimen nettisivuilta, missä kerrotaan työttömien oikeudesta terveystarkastukseen sekä annetaan yhteystiedot terveysasemille.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan 18.6.2019 § 143 antamasta lausunnosta ei ilmene, miten toimialalla koulutetaan henkilökuntaa työttömyyden ja huono-osaisuuden suhteesta. Alan ammattityötä koskee lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite, johon työttömyyteen liittyvien riskien tunnistamisen osaaminen voidaan liittää.

Uudet toimintamallit ja kehittämistoimenpiteet

Työkyky- ja terveysneuvontaa edistetään erilaisilla malleilla ja hankkeilla, joiden tavoitteena on, että sosiaali- ja terveydenhuollossa työskentelevät oppivat paremmin tunnistamaan huono-osaisuuden riskiryhmiä. Tavoitteena on myös, että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö tunnistaa työttömyyteen liittyvät riskit ja osaa oikea-aikaisesti ohjata asiakkaat työkyky- ja terveystarkastuksiin. Nykyistä parempi ja varhaisempi riskien tunnistaminen tulee lisäämään terveystarkastuksiin ohjautumis-

ta ja vaatii näin ollen riittäviä resursseja. Uusia työkyky- ja terveysneuvontaa edistäviä malleja ja hankkeita ovat:

1) Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja on parannettu osana terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallia (THK-malli) niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut joustavasti moniammatillisella yhteistyöllä. Palvelukonsepti lisää aikuissosiaalityön ja terveysasemien yhteistyötä, mikä parantaa myös palvelujen kohdentumista paremmin pitkäaikaistyöttömille.

2) Sosiaali- ja terveystoimialalla pilotoidaan kesän 2019 aikana riskiryhmien ”Miten menee?” -kartoitusmallia. Pilotissa nähdään mm. opintoihin ja työhön liittyvät asiat riskitekijöinä. Lisäksi pilotissa kartoitetaan sosiaalisia suhteita, terveydentilaa, mielenterveyttä, osallisuutta ja erilaisia riippuvuustekijöitä. On sovittu, että malli otetaan laajemmin käyttöön pilotoinnin jälkeen syksyllä 2019.

3) Sosiaali- ja terveystoimiala on luonut Kansaneläkelaitoksen (Kela) kanssa ”Huolen tunnistamisen mallin”, jonka avulla Kelassa paremmin tunnistetaan asiakkaiden avuntarve. Kela voi sähköisesti lähettää kunnalle ilmoituksen asiakkaan hyvinvointiin ja pärjäämiseen liittyen. Mallissa kiinnitetään huomiota mm. asiakkaan työllisyyteen ja opiskeluun.

Työttömien terveyteen liittyvien palvelutarpeiden seuranta paranee, kun tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmään Apottiin on tulossa terveys- ja hyvinvointi-indikaattorit, joista yhtenä on työttömyys. Työttömyys kirjataan järjestelmässä, ja jos asiakkaan työttömyys pitkitty, asiakkaan työ- ja toimintakyky tulee huomioiduksi.

Neuvonnan ja riskiryhmien tunnistamisen kehittämisen lisäksi kaupunginkanslia ja sosiaali- ja terveystoimiala kehittävät työttömien terveyspalvelujen ohjauksen prosesseja toteuttamalla yhteistyössä Työkyky käyttöön -hankkeen vuonna 2019. Hankkeen tavoitteena on kehittää malli, jossa verkostomaisella työotteella saadaan työttömiä henkilöitä nopeammin terveydentilan ja työkyvyn selvittelyyn. Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat mukana Kela ja TE-toimisto.

Tiedottaminen ja viestintä työttömän työkyky- ja terveystarkastuksista on myös tärkeää, jotta työttömät osaavat hakeutua palveluihin. Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen nettisivulla, missä kerrotaan työttömien oikeudesta terveystarkastukseen. Osa työttömistä ei kuitenkaan tiedä oikeudestaan, joten sosiaali- ja terveystoimi parantaa viestintää niin, että kaikki työkyky- ja terveyspalveluja tarvitsevat osaavat hakeutua palveluun.

Lopuksi

Kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee varata riittävät resurssit työttömien terveystarkastuksiin. Käynnissä olevat mallit ja hankkeet, joiden avulla parannetaan työttömien työkykyyn ja terveystarkastuksiin liittyviä prosesseja, tulevat lisäämään työttömien ohjautumista terveystarkastuksiin. Edellä mainittujen uusien toimintamallien avulla tunnistetaan jatkossa paremmin ja laajemmin myös henkilöstön koulutustarpeet. Osaamisen kehittämistä määrittelee sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö, johon on kirjattu sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstölle lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite, jonka osaksi työttömien terveyteen liittyvä osaamisen kehittäminen tulee ottaa. Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että sosiaali- ja terveystoimiala parantaa työttömien terveystarkastusten viestintää ja kehittää Apotin myötä toiminnan seuranta. Seurannassa ja arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota asiakkaiden ohjautumiseen oikeiden palveluiden piiriin.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Vastaus on valmisteltu kaupunginkanslian elinkeino-osastolla ja sosiaali- ja terveystarkastuslautakunta on antanut asiasta lausunnon 18.6.2019 § 143. Kaupunginkanslia on neuvottelussa 27.6.2019 saanut vielä lisätietoa sosiaali- ja terveystoimialalta työttömien työkyvyn ylläpitämiseen ja terveystarkastuksiin liittyvistä prosesseista.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Ilkka Haahtela, maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö, puhelin: 310 25565
ilkka.haahtela(a)hel.fi
Jaana Vuorela, palvelupäällikkö, puhelin: 310 79789
jaana.vuorela(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutetun aloite 13032019 Ohisalo Maria, Aloite työttömien työkyvyn ylläpitämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveystarkastuslautakunta 18.06.2019 § 143

HEL 2019-003280 T 00 00 03

Esitys

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Maria Ohisalon ym. valtuustoaloitteeseen koskien työttömien työkyvyn ylläpitämistä:

"Työkyky- ja terveysneuvonta

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (1326/2010) kunnan tehtävänä on järjestää työttömien terveyspalvelut. Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi ohjekirjeen asiasta 19.8.2013 [STM, Työttömien-terveyspalvelut](#). Kuntien järjestämän terveysneuvonnan ja terveystarkastusten on tuettava työttömän työ- ja toimintakykyä, ehkäistävä sairauksia sekä edistettävä mielen- ja elämänterveyttä ja elämäntilannetta. Tarvittaessa henkilöt on ohjattava hoitoon tai lääketieteelliseen, ammatilliseen tai sosiaaliseen kuntoutukseen.

Sosiaali- ja terveystoimessa työkyky- ja terveysneuvontaa tekee seitsemän työterveyshoitajaa päätyönään. Asiakkaat ohjautuvat työkyky- ja terveysneuvontaan pääasiassa Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP) ja Ohjaamo Helsingistä.

Vuonna 2017 työkyky- ja terveysneuvonnassa oli asiakkaita 2 054 ja vastaava luku vuonna 2018 oli 2 350. Tänä vuonna työkyky- ja terveysneuvonnassa on ollut tammikuun alusta maaliskuun loppuun 748 asiakasta. Tämän vuoden asiakkaista 29,5 prosenttia oli alle 31-vuotiaita, 29,1 prosenttia 31–45-vuotiaita ja 41,3 prosenttia yli 45-vuotiaita.

Myös terveysasemilla tehdään jossain määrin työttömien terveystarkastuksia. On sovittu, että TYP ohjaa terveysasemille tarkastuksiin alle 30-vuotiaita, yli 300 päivää työttömänä olleita ja maahanmuuttajia. Työttömät voivat käyttää myös [sähköistä terveystarkastusta](#), josta poimitaan tarkempaan tarkastukseen ne asiakkaat, jotka sitä tarvitsevat.

Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat

Paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden palveluja on parannettu osana terveys- ja hyvinvointikeskus -toimintamallia niin, että asiakas saa tarvitsemansa palvelut joustavasti moniammatillisella yhteistyöllä. Palvelukonsepti lisää aikuissosiaalityön ja terveysasemien yhteistyötä, mikä parantaa myös palvelujen kohdentumista paremmin pitkäaikaistyöttömille.

Tiedottaminen

Työttömien terveystarkastuksista löytyy tietoa sosiaali- ja terveystoimen nettisivuilla, missä kerrotaan, että työttömällä on oikeus terveystarkas-

tukseen ja yhteistiedot terveysasemille. Suurin osa työttömien terveystarkastuksiin tulevista ohjautuu kuitenkin palveluun TYP:n tai Ohjaamo Helsingin kautta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työttömän terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus päästä työttömien terveystarkastukseen ja työkykyarvioon. Osa työttömistä ei ole kuitenkaan tietoisia oikeudestaan. Sosiaali- ja terveystoimi parantaa viestintää niin, että kaikki työkyky- ja terveysneuvontaa tarvitsevat osaavat hakeutua palveluun."

04.06.2019 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Luhtasela, nuorten palvelujen ja aikuissosiaalityön johtaja, puhelin: 310 23178
leena.luhtasela(a)hel.fi
Timo Lukkarinen, terveysasemien johtajalääkäri, puhelin: 310 42611
timo.j.lukkarinen(a)hel.fi
Marja Heikkinen, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 42303
marja.heikkinen(a)hel.fi